

PĂDUREA FĂGET-CLUJ ȘI STATUTUL EI FUNCȚIONAL

V. SURD^{*}, V. ZOTIC^{**}

ABSTRACT.- *The Făget Forest and its functional status.* This forest had had a very important ecogeographical function. Nowadays, because of human intervention which consist in a wild exploitation and building new residences, this space turns into a chaotic one, loosing its main function; leisure. This paper is intended to be an alarm for authorities and a large spectrum of specialists.

Pădurea Făget, situată în partea de sud a Municipiului Cluj-Napoca, ocupă o suprafață de aproximativ 2500 hectare, din care 1800 hectare aparțin din punct de vedere administrativ orașului. Aceasta constituie principala zonă de agrement a orașului, care se dezvoltă rapid sub aspect edilitar și ca potențial demografic. Dezvoltarea dirijată a organismelor urbane s-a asociat întotdeauna cu păstrarea, dezvoltarea și crearea de spații împădurite, a căror rol benefic pentru comunitățile umane nu mai trebuie relevat. Planul Abercrombee, vizând dezvoltarea Londrei, a adoptat soluția revărsării orașului peste "**centura verde**", aceasta din urmă fiind păstrată și extinsă.

Evoluția spațială și calitativă a pădurii Făget (Fig. 1, Fig. 2) se corelează strict cu patru fenomene apărute odată cu "**marea industrie**", și anume: extinderea spațială a orașului; modernizarea și amplificarea rețelei de drumuri în cadrul spațiului forestier; multiplicarea și amplificarea intereselor în zonă (agrement, rezidențe, sport, agricultură, silvicultură, apărare); sporirea capacității de exploatare a pădurii prin utilizarea pe scară largă a utilajelor și ustensilelor mecanice și a transportului lemnului cu mijloace auto (tractoare, în special).

Cele patru fenomene se asociază temporal și își sporesc efectul distructiv ca urmare a percepției unui comportament sinergic ce încalcă o serie de legi ecogeografice, dintre care enumerăm:

a) *legea completării ordonate a spațiului*; conform acesteia încărcarea spațiului din interiorul sistemelor naturale, în care se derulează interacțiuni intense și complexe între componente, trebuie realizată de o manieră capabilă de a reduce la minimum disfuncționalitățile provocate în interiorul sistemelor.

^{*} Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Geografie, 3400 Cluj-Napoca, România.

^{**} Cernăuți, Ucraina.

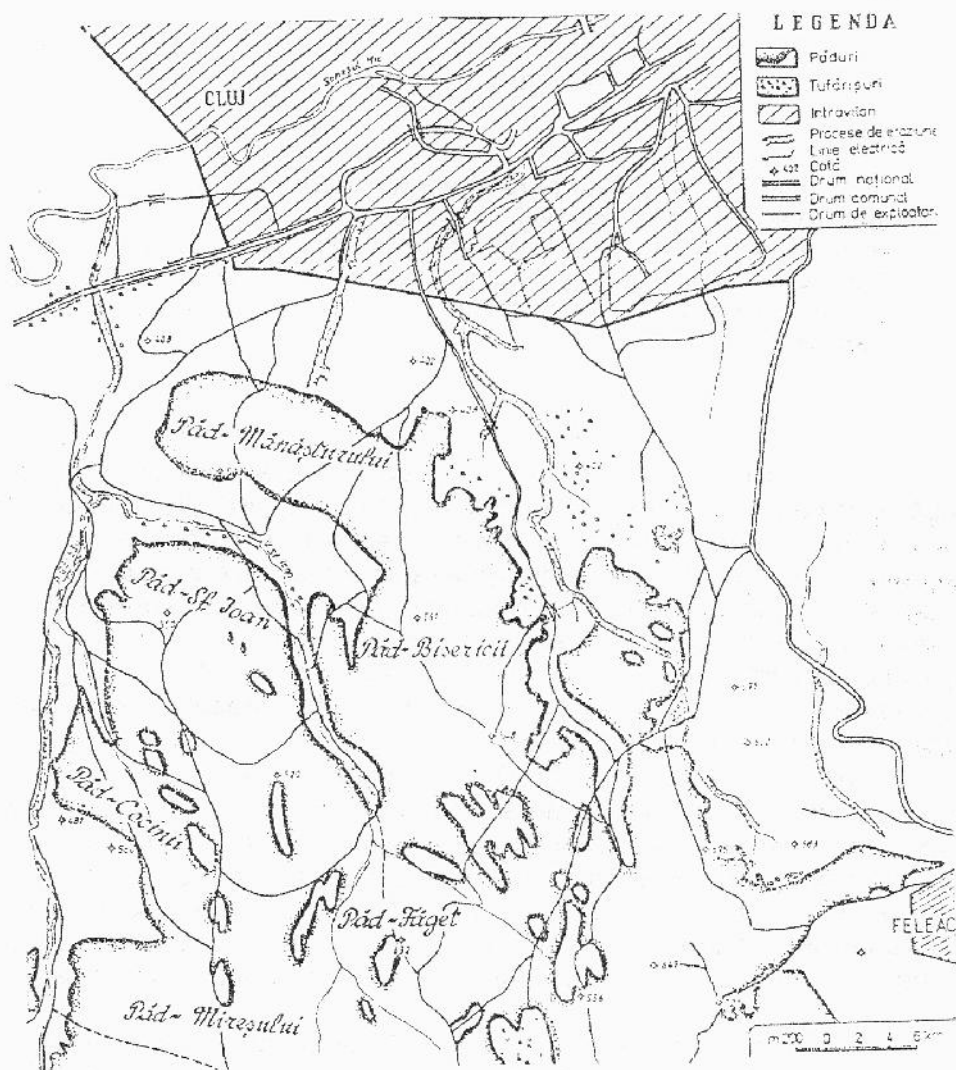

Fig. 1. Pădurea Făget la începutul secolului XX.

b) *legea optimului*; conform acesteia, un sistem se dezvoltă și funcționează cu eficiență doar în anumite limite temporo-spațiale; nici un sistem nu se poate contracta ori extinde la infinit (conform T.G.S., dimensiunile unui sistem trebuie să fie "ajustate" pentru a corespunde cu funcțiile acestuia).

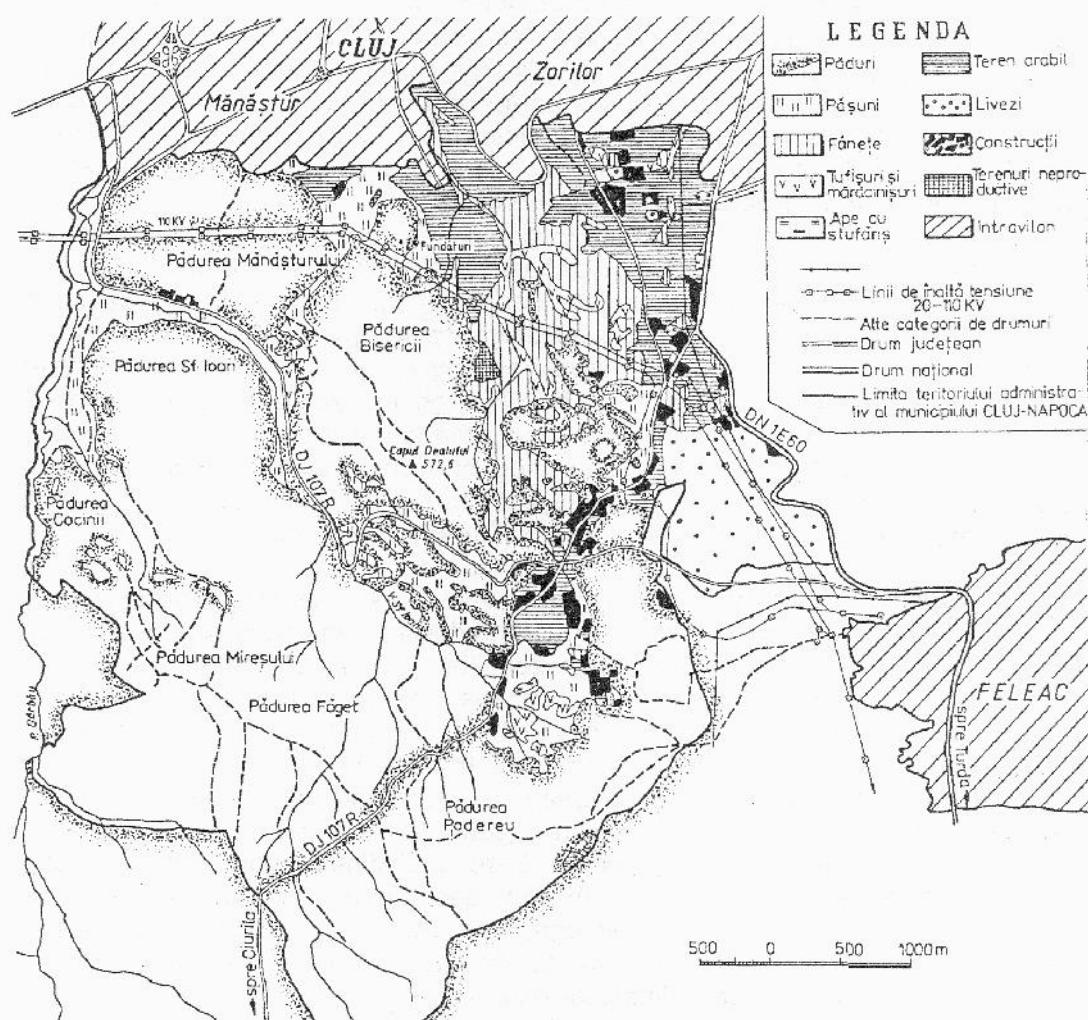

Fig. 2. Pădurea Făget (actual, 1997).

Un sistem cu tendințe rapide de supradimensionare (orașul) și unul în regres evident (Pădurea Făget), cu o slabă diversitate a componentelor are tendințe de dezmembrare în subsisteme "optime" ducând în final la sporirea funcționalității (orașului), respectiv la autodistrugere (pădurea). Raportul de 1:140, adică 1 ha pădure la 140 locuitori se poate constitui ca un prag care

odată depășit, efectele benefice ale spațiului forestier tind a fi din ce în ce mai slab perceptibile.

Cartierul Mănăstur din vestul orașului a luat ființă prin defrișarea unui spațiu forestier de aproximativ 200 ha și prin "**radierea**" aproape totală a satului cu același nume. Drumul forestier pe direcție nord-sud, între cabana Făget-Pădure și cabana Făget-Izvor (Sf. Ioan), continuat spre Sălicea, respectiv racordat la DN. E60, a fost asfaltat și transformat în drum județean (DJ 107 R), facilitând accesul auto prin mijlocul pădurii. În paralel "**s-au croit**" noi drumuri și poteci pentru o mai facilă exploatare a lemnului.

Diversitatea pretabilității funcționale a condus la multiplicarea intereselor în spațiul pădurii. Dacă până în 1989 funcțiile de agrement, sport și apărare au fost sistematic încurajate, iar activitățile agricole și silvice strict controlate, după această dată s-au amplificat brusc "**pretențiile rezidențiale**". În paralel a început o exploatare silvică rapace în vederea creării de curături pentru rezidențe și pentru lemn de foc. S-a generalizat o nouă și sălbatică metodă de exploatare a pădurii, prin smulgerea copacilor, pentru a nu se lăsa urme "la locul faptei" (se leagă cablul de oțel de arbore și se smulge prin tractare cu tractorul). Într-un timp scurt pădurea s-a rărit incredibil iar "drumurile create de tractoare s-au înmulțit" nepermis, antrenând procese de șiroire foarte active.

Spațiul rezidențial existent până în 1989, în special cel din zona Pădurii Podereu, intrase deja în conflict cu caracterul declarat de spațiul de agrement al Pădurii Făget. Din 1990 și până în prezent (octombrie 1997) s-au construit în arealul poienit al Pădurii Pedereu - cabana Făget Pădure și axa drumului județean 107 R între intersecția cu DN E 60 și Valea Căprioarelor aproape 100 rezidențe, fiecare după preferință și pungă, trădând fără tăgadă caracterul de ocupare haotică a spațiului. Și ca ideea de proprietate individuală să învingă definitiv, unii mai inventivi au înconjurat spațiul forestier ce "legal" le aparține, cu ziduri puternice din piatră și beton. Este unul dintre puținele cazuri când domeniul forestier public a fost substituit peste noapte cu domeniul privat. Suntem în faza în care funcția de agrement consacrată, firească și vitală a pădurii Făget este profund alterată, tinzând a se transforma într-un spațiu tampon polifuncțional, a cărui finalitate este distrugerea pădurii (fig. 3). Asistăm aici la cele mai crase cazuri de încălcare a legii 18/1990, deși, fiecare "**se apără**" cu documente ce le susțin ca fiind legale. Un haos social indus spațial similar celui din proximitatea metropolelor sud-americane. Lipsa unei politici spațiale integratoare și coerente este evidentă. Ce-i de făcut? Sunt mai multe posibilități. Una, cea radicală, este greu de presupus a avea sorți de izbândă, gândindu-ne atât la valoarea investițiilor cât și la puterea de influență a noilor proprietari în mediile de decizie. Totuși, ar fi singura cale legală și descurajantă totodată.

Alta ar consta în stoparea construcțiilor, a exploatării lemnului și adoptarea rapidă a unui P.U.Z. (plan urbanistic zonal) care să repună în drepturi funcția de agrement a Pădurii Făget.

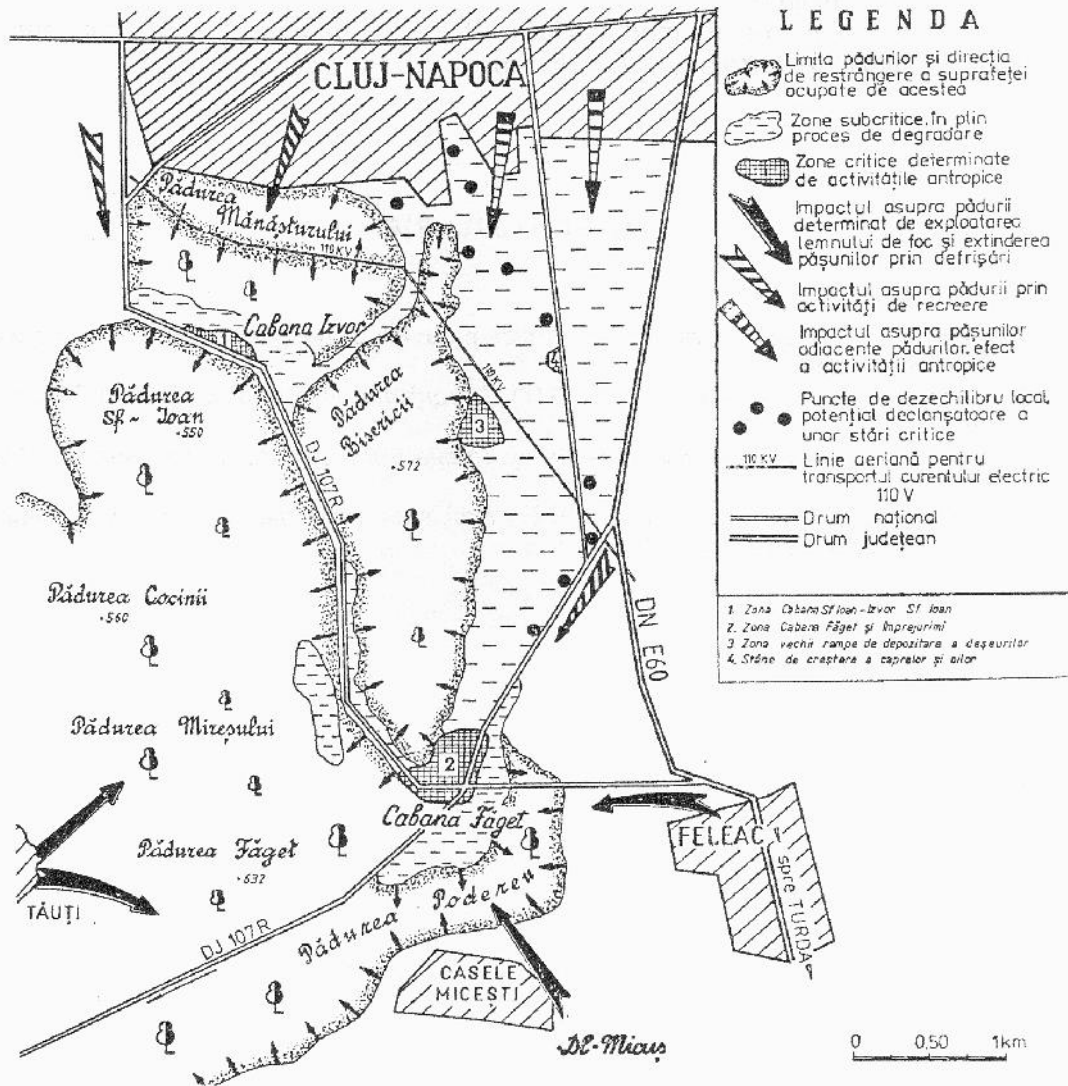

Fig. 3. Presiunea antropică asupra Pădurii Făget (Cluj).

Viitoarele rezidențe ar trebui încurajate în satele din apropiere (Ciurila, Sălăcea, Micești, Săliște) care dispun în vetre, atât de spațiu cât și de o infrastructură minimală.

Într-un asemenea mod câștigă atât orașul cât și satul, iar cadrul natural poate fi păstrat în limitele unui echilibru benefic.

BIBLIOGRAFIE

1. Ianoș, I., (1987), *Orașele și organizarea spațiului geografic*, Editura Academiei Române., București.
2. Lăzărescu, C (coordonator), (1977), *Urbanismul în România*, Editura Tehnică, București.
3. Surd, V., (1993), *Introducere în geografia rurală*, Editura Interferențe, Cluj-Napoca.
4. Stugren, B. (coordonator), (1982), *Probleme moderne de ecologie*. Editura științifică și enciclopedică, Cluj-Napoca.